

Det norrländska kulturlandskapets framtid

Sammanfattning av Thorsten Laxviks inledning.

Thorsten Laxvik, född och uppvuxen i Stockholm men de senaste 20 åren boende i Edsele i Ångermanland. Pappa bördig från Mjösjö, Sundsjö socken i Jämtland. Släkten fick krogrättigheter i Stugun 1290 av ärkebiskopen i Uppsala. Farfar byggde Per-Albintorp på 30-talet. Farbror lade ner jordbruket 1965 då resultatet blev minus 150 kr det året.

Jag började jaga med pappa på 70-talet. Vi gick gamla stigar i skogen och han berättade var hans pappa kolade under kriget, var de första storhyggena togs upp. Då fanns det fortfarande skog. Runt byn finns fortfarande enstaka rester av gårdesgårdar.

Jag skaffade får 1998 och Highland Cattle 2001. År 2006 bildade vi Nipakademin för att utveckla niplandskapets miljö, företagande och turism. Strategin blev att sammankalla till större seminarier i olika frågor och bilda arbetsgrupper kring viktiga frågor och utveckla dem till företag. Exempel är Rafna Gård ett djurhållarkooperativ och Rafnaslakt AB, ett slakteri och Slaktarn i Östersund AB, ett charkuteri men vi har också arbetat med norrländsk skogsgris, Slow Food Ådalen, folkhögskolekursen Gröna entreprenörer, det nya miljonprogrammet med flera verksamheter. Vi bestämde tidigt att aldrig ta emot projektbidrag. Få företeelser har stulit så mycket tillit från landsbygden som projektbidragsväsendet.

Vi försökte bygga nytt på nya demokratiska principer men har i det stora hela misslyckats med det. Den föreningsdemokrati som växte fram med de borgerliga revolutionerna funkar inte idag. Men det är en annan och mycket lång historia.

Den extremt billiga oljan har tillfälligtvis gjort det möjligt att driva jord- och skogsbruk på ohållbara principer. Det har avfolkat landsbygden men vi behöver en halv till en miljon nya matproducenter om vi ska tillverka mat på tåliga vis. Vi behöver nya utbildningar, nya moderna typer av boenden och inte minst ekonomiska förutsättningar för att bedriva jordbruk. Ett grundavdrag på 100 000 kr är en idé.

De boenden som finns idag består av bondgårdar från senaste skiftesreformen, av skogshuggartorp och lägenheter i småorterna som försett industri och anläggningar med arbetskraft. Ingen av dessa typer passar moderna människor. Vi måste, kort sagt, bygga upp ett helt nytt byaväsende kring matproduktion och uppkopplat arbetsliv.

Dessa byar, vi kallar dem bredbandsbullenbyar, ska producera mat på samma principer som fäbodarna byggde på. Att hållbar energi produceras på gården, att maten konserveras med naturens egna metoder, att växtodling och djurhållning sker i ett kretslopp, att verksamheten gynnar biologisk mångfald och kolinlagring och att maten produceras och konsumeras i närhet av varandra.

Om vi tar de verksamheter vi skapat under det senaste decenniet med jordbruk, andelsjordbruk, slakteri, charkuteri med mera och stoppar in dem i ett nedlagt industrijordbruk så får vi tio jobb i primärproduktion och fem i förädling på en yta som inte födde en industribonde. Därtill bygger vi en modern arbetsplats för dem som tänker arbeta uppkopplat.

Konkret spekulerar vi över ett jordbruk i Sollefteå kommun. Det består av 73 hektar skog, 60 hektar åker med ca 150 hektar sidoarrenden, tre bostadshus och mängder med andra byggnaden. LRF's värdering uppgår till 5 miljoner, skogen 3.2 miljoner, åkrarna 1 och byggnaderna 800 000. Om man byggde dem nya idag skulle det kostar hundra gånger värderingen. Genom att åter skapa verksamheten på gården blåser vi liv i dött kapital.

Genom att kommunerna nu tar hållbarhetsdokument kommer de att behöva tillgång till grönsaker och kött från regenerativa jordbruk. Vi kan vara med och lägga anbud.

Problemet är varken de ekologiska eller ekonomiska perspektiven utan de sociala. Vi kan bygga en by utan sladd, vi kan odla och bygga relativt fritt från negativ påverkan på miljön men det är just att bygga en fungerande demokrati som är problemet. Och utmaningen, dvs. glädjen.

Solatum (Sollefteå kommuns bostadsbolag) planerar för att bygga den första byn och Nipakademin arbetsgrupp arbetar med mjukvaran.

Följ oss på www.framtidensby.nu eller på facebook: bredbandsbullenby.

Facebook: Det nya miljonprogrammet

Nipakademin

Norrbete

Slaktarn i Östersund AB

Folkhögskolekurser kring de nya byarna sker i Karlskoga höst och nästa höst både i Härnösand och Östersund som vi planerar. Den 27 oktober redovisar vi läget i arbetet på en kurs i Härnösand.

Bild på fjällko hos Jan Englund, Ismundsundet nära Stugun i bakgrunden.

Relationsmat

från

regenerativa

jordbruk

www.slaktarn.nu